

Regionalt kunnskapssenter for barn og unge -
psykisk helse og barnevern
Institutt for psykisk helse,
Fakultet for medisin og helsevitenskap

St.Olavs Hospital HF

Universitetssykehuset i Trondheim
Barne- og ungdomspsykiatrisk klinikk

Helseundersøkelsen i BUP-klinikk

Hee-BUP

Årsrapport 2020

Prosjektleder Jorun Schei
Avdeling for barne- og ungdomspsykiatri, St. Olavs hospital og
Regionalt kunnskapssenter for barn og unge – psykisk helse og barnevern,
Institutt for psykisk helse, NTNU

Innledning

Helseundersøkelsen i Barne- og ungdomspsykiatrisk klinikk (Hel-BUP) er en epidemiologisk kartlegging av ungdomspasienter i alderen 13-18 år, med baseline (T1) datainnsamling i 2009-11, tre års oppfølging (T2) i 2012-14 og ni års oppfølging (T3) i 2018-19. Overordnet målsetting er å fremskaffe ny kunnskap om faktorer knyttet til psykiske helseproblemer blant unge, med oppfølging av helsestatus og funksjon i ung voksen alder. Databasen er utgangspunkt for PhD og Post doc prosjekter, samt hoved/master-oppgaver.

T1 omfattet et elektronisk spørreskjema, høyde/vekt-måling, innsamling av genetisk materiale og bruk av journaldata. Felles spørsmål med Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag (Ung-HUNT 3) muliggjør sammenligning med en generell populasjon. T2 besto av elektronisk spørreskjema og diagnostisk telefonintervju med deltagerne, samt elektronisk spørreskjema til foreldrene. T3 ble sluttført i 2019, og omfattet et elektronisk spørreskjema, og sensormåling av fysisk aktivitet hos et underutvalg. Alle nødvendige godkjenninger foreligger fra Regional komité for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste, og Helsedirektoratet. Biologisk materiale er lagret ved HUNT Biobank, og data er lagret ved HUNT Databank.

Prosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom Avdeling for barne- og ungdomspsykiatri, St. Olavs Hospital og Regionalt kunnskapssenter for barn og unge – psykisk helse og barnevern (RKBU Midt-Norge), Institutt for psykisk helse, NTNU, i 2017 organisert med:

Prosjektledelse: Prosjektleder barne- og ungdomspsykiater og førsteamanuensis Jorun Schei og medarbeider Odd Sverre Westbye (20 %). Eirin-Katrine Støkkkan ble ansatt som prosjektkoordinator ift innhenting av T3-data 1. februar 2018. Ansettelse til og med 29. februar 2020.

Øvrig prosjektgruppe: Prof. Stian Lydersen, post doc Ingunn Ranøyen, overlege Terje Torgersen, overlege Kari S. Gårdvik, overlege og førsteamanuensis Torunn S. Nøvik, overlege Terje Torgersen, overlege Kari S. Gårdvik, overlege og førsteamanuensis Line K. Lund, overlege og førsteamanuensis Hanne K. Greger, overlege og førsteamanuensis Marit S. Skrove.

Rådgivere: Prof. Jan Wallander, Univ. of California Merced, prof. Per Hove Thomsen, Aarhus Universitet.

Referansegruppe: Vårres Regionalt Brukerstyrt senter midt v/Arthur Mandal, Foreningen Voksne for Barn v/Lars Bakketun, kommunal helsetjeneste v/kommuneoverlege Leif M. Vonen, St. Olavs hospital v/Einar Vedul-Kjelsås, Helse-Midt Norge v/seniorrådgiver Sigrid Aas, Helse-undersøkelsene i Nord-Trøndelag (HUNT) v/Turid L. Holmen. Det ble planlagt referansegruppemøte etter fullført datainnhenting 17.04.20 som ble utsatt grunnet pandemien. Det innkalles til nytt møte høst -21 etter gjenåpning.

Dataforvaltningsutvalg: Leder fra Avdeling for barne- og ungdomspsykiatri, Enhet for fagutvikling: Anne Karin Kristiansen, representanter fra RKBU: førsteamanuensis: Line K. Lund, Marit S. Skrove og Hanne K. Greger og prosjektleder Jorun Schei. Utvalget behandler innkomne søknader om datatilgang, ifølge utarbeidede retningslinjer.

Styringsgruppe: Tidligere instituttleder INM: Prof. Lars Jacob Stovner, senterleder RKBU: Marit By Rise og avdelingsjef BUP-klinikk: Anne-Björg Nyseter. Styringsgruppa har overordnet ansvar for avgjørelser som har større organisasjonsmessige konsekvenser. Det ble ikke holdt styringsmøte i 2020 pga pandemien. Neste møte planlegges i 2021.

Støtte i ledelsen: Prosjektet er godt forankret i Enhet for fagutvikling og i avdelingsledelsen ved Avdeling for barne- og ungdomspsykiatri og ved RKBU Midt-Norge.

Status

T1 omfattet 717 deltagere (43.5 % av inviterte). Kvalitetssikrede data ble overført til HUNT Databank i 2013.

T2 pågikk fra februar 2012 til våren 2014. Diagnostisk intervju (K-SADS) ble utført av leger og psykologer, under rådgivning av overlege Torunn S. Nøvik.

Tabell 1. Deltagelse T2

Mulige ¹	Inviterte ²	Ja (%) ³	Deltatt spørreskjema (%)	Deltatt intervju (%)
684	677	575 (85 %)	570 (84 %)	550 (81 %)

¹684 hadde samtykket til å bli kontaktet på ny ²Oppnådde ikke kontakt med 7 stk ³Av inviterte

Kvalitetssikrede data fra T2 er overført til HUNT Databank i 2015/16.

Vitenskapelig produksjon framgår av Tabell 2.

To PhD kandidater har benyttet data fra baseline, på stipend fra INM¹ og fra Psykisk helsevern², St. Olavs hospital. En PhD kandidat og en post.doc har benyttet data fra T2, og det ble fra 2020 startet to post.doc. på T3 data. Det er gitt datatilgang for enkeltartikler og studentoppgaver.

T3 startet datainnsamling april 2018 og ble fullført januar 2021, og alle data ble overført HUNT direkte fra NSD som forvaltet spørreskjema, og mellomlagret data. Av 683 mulige gjennomførte 540 deltagere elektronisk undersøkelse (79%). En undergruppe på 290 deltagere ble invitert til å gjennomføre aktivitetsmåling hvorav 180 fullførte. HUNT har gjort tilsvarende aktivitetsmåling på 38.000.

Tabell 2. Prosjekter basert på Hel-BUP data

Navn	Prosjekt tittel	Resultat	Prosjektleder
Stipendiat Wenche L. Mangerud ¹	<u>PhD</u> : Adolescent mental health: associations with chronic pain and life style.	1.artikkel 2013 2.artikkel 2014 3.artikkel 2014 Thesis 2016	Marit S. Indredavik
Stipendiat Jorun Schei ²	<u>PhD</u> : Psychiatric problems, protective factors and outcomes in adolescents with ADHD. The role of self-perceptions.	1. artikkel 2015 2.artikkel 2015 3.artikkel 2016 Thesis 2015	Thomas Jozefiak
Stipendiat Ingunn Ranøyen	<u>Artikkel</u> : Prevalence and correlates of self-reported social anxiety symptoms in a clinical (CAP) and community (Young-HUNT) adolescent samples.	Artikkel 2014 Thesis 2015	Thomas Jozefiak
Stud.med. Hanne Hoff Hansen og Cecilie Edh Hasselgård	<u>Hovedoppgave</u> : Bullying behavior: Psychiatric diagnosis, learning disabilities and school attendance in a clinical sample.	Lever 2012 Artikkel 2014	Anne Mari Undheim
Stud. med. Karoline A Berli Dragsnes	<u>Hovedoppgave</u> : Søvnproblemer hos ungdom med PTSD og tilpasningsforstyrrelse.	Lever 2013	May Britt Drugli
Stud.med. Rikke Bendixen og Helene Berg	<u>Hovedoppgave</u> : Er det forskjell i opplevd familiefungering mellom ungdommer med psykiatriske diagnoser og deres foreldre?	Lever 2014	Tormod Rimehaug
Stud.med. Solveig Medalen	<u>Hovedoppgave</u> : Selvbilde hos unge med PTSD og tilpasningsforstyrrelser.	Lever 2014	May Britt Drugli
Stud.med. Karoline Monstad By Elisabeth Lium	<u>Hovedoppgave</u> : Resilience differences among adolescents representing various households in a clinical sample.	Lever 2014	Anne Mari Undheim
Senterleder Odd Sverre Westbye	Brukernes erfaringer med BUP-klinikk, St. Olavs hospital	Intern skriftserie 1- 2015 BUP	
Senterleder Odd Sverre Westbye	Ungdom og foreldres rapporterte erfaringer med tilbudet ved BUP-klinikk, St. Olavs hospital	Intern skriftserie 2- 2015 BUP	
Senterleder Odd Sverre Westbye	Brukeres erfaring med BUP-klinikk St. Olavs Hospital – En oppfølgingsundersøkelse etter 3 år.	Intern skriftserie 1- 2016 BUP	
Cand.psychol Chris M. Aanonsen	<u>Artikkel</u> : Quality of Life, family function and mental health of deaf and hard-of-hearing adolescents in mental health services in Norway – a pilot study.	Artikke 2018	Thomas Jozefiak
Ingunn Ranøyen	<u>Post doc</u> : Hvilke faktorer reduserer angst og depresjon fra ungdom til tidlig voksen alder? <u>Artikkel</u> : Developmental course of anxiety and depression from adolescence to young adulthood in a prospective Norwegian clinical cohort. <u>Artikkel</u> : Psychiatric problems and quality of life in a clinical sample of adolescents: the role of peer relations	Fra 2015 Artikkel 2018 Artikkel 2019	

Master Eva Gulliksrud	<u>Master</u> : Livskvalitet hos ungdom med depresjon og/eller ADHD	Lever 2016	Frode Stenseng
Stud.med. Ingvild Oxås Henriksen	<u>Hovedoppgave</u> : Selvtillit, emosjonelle vansker, og ADHD: En longitudinell studie av resiproke sammenhenger i et klinisk utvalg av ungdommer. <u>Artikkel</u> : The role of self-esteem in the development of psychiatric problems: a three-year prospective study in a clinical sample of adolescents.	Lever 2016 Publisert 2017	Frode Stenseng
Stud.pshycol Ingrid Granseth	<u>Hovedoppgave</u> : Forekomst av potensielt traumatiserende hendelser, PTSD-symptomer og sammenheng med smertehyppighet hos ungdommer ved BUP-klinikk (Hel-BUP), sammenlignet med ungdommer generelt (Ung-HUNT 3).	Lever 2016	Trude Reinfjell
Førsteaman. Torunn S Nøvik	<u>Artikkel</u> : Prospektiv 3-års oppfølgingsstudie av ungdom med ADHD og autisme spektrum tilstand.	Under arbeid	
Førsteaman. Torunn S Nøvik	<u>Artikkel</u> : Adolescent risk factors for bipolar disorder in young adulthood: a follow-up of a clinical sample	Under arbeid	
Stud.med. Hilde Bjerkreim Hanna Breivold	<u>Hovedoppgave</u> : Eating problems in adolescents with psychiatric disorders and in a community population	Lever 2016	Nanna S. Kayed / Ingunn Ranøyen
Stud.med. Åsmund Oksavik Oltedal	<u>Hovedoppgave</u> : The effect of physical activity on mental health among youth in a child and adolescent psychiatric clinic	Lever 2017	Anne Mari Undheim
Cand.ped Inger Lise Rasmussen	<u>PhD</u> : Quality of Life in Adolescents with Attention Deficit Hyperactivity Disorder	Under arbeid fra 2017/18	Anne Mari Undheim Ny 2019: Jorun Schei
Stipendiat Kari Skulstad Gårdvik	<u>PhD</u> : Developmental pathways for psychiatric and somatic morbidity in a clinical adolescent psychiatric population in Mid-Norway	Under arbeid fra 2018. Lever 2021	Marit S. Indredavik
Stud.med. Tonje Hjelkrem Marianne Gilje	<u>Hovedoppgave</u> : Forekomst av allergi og psykiske lidelser i et klinisk psykiatrisk ungdomsutvalg, og assosiasjoner mellom allergi og psykososiale belastninger	Lever 2017	Nanna S. Kayed
Professor Thomas Jozefiak	<u>Artikkel</u> : The role of family functioning and self-esteem in the quality of life of adolescents referred for psychiatric services: a 3-year follow-up	Publisert 2019	
Stud.med Sara Kristianslund	<u>Hovedoppgave</u> : Interpersonal violence and recurrent headache among adolescents with a history of psychiatric problems	Lever 2019	Hanne K. Greger
Stud.med. Kristina Albertsen	<u>Hovedoppgave</u> : Family functioning and its association with psychiatric symptoms and self-esteem three years later – Adolescents referred to CAP	Lever 2019 Jobber med artikkelpublisering	Jorun Schei
Stud.med. Guro Fjeldbu Heitun Kristina Toft	<u>Hovedoppgave</u> : ADHD og søvn	Lever 2020. Heitun jobber med artikkelpublisering	Jorun Schei Torunn S. Nøvik
Stipendiat Kari Skulstad Gårdvik	<u>Artikkel 1</u> : Psychiatric morbidity, somatic comorbidity and substance use in an adolescent psychiatric population at 3-year follow-up.	Publisert 2021	Marit. S. Indredavik
Stud.med Polina Bravikova	<u>Hovedoppgave</u> : Resilience factors in adolescents and their associations on education, spare time and physical activities	Lever januar 2021	Jorun Schei og Jannike Kaasbøll
Stud.med Cecilie E. D. Simensen	<u>Hovedoppgave</u> : How does protective factors during adolescence affect perceived pain during early adulthood? A longitudinal study of adolescents enrolled in a child and adolescent psychiatric unit	Lever januar 2021	Jorun Schei og Jannike Kaasbøll
Stud. Med Ella Dobraug Haandlykken og Kristin Østeberg Moan	<u>Hovedoppgave</u> : Resiliens hos ungdom henvist barne- og ungdomspsykiatrisk klinikk -Psykososial fungering og diagnostikk 3 år senere	Lever sommer 2021	Jorun Schei og Jannike Kaasbøll

Stipendiat Kari Skulstad Gaardvik	Artikkel 2: <i>Risk and protective factors associated with symptom load and function in a clinical adolescent psychiatric population transitioning to young adulthood</i>	Publisert 2021	Marit S. Indredavik
Stipendiat Kari Skulstad Gaardvik	Artikkel 3: <i>Association of treatment procedures and resilience to symptom load three-years later in a clinical sample of adolescent psychiatric patients.</i>	Publisert 2021	Marit S. Indredavik
Post.doc Ingunn Mundal	ADHD in a life course perspective: Associations between chronic pain and ADHD in Hel-BUP and HUNT	Under arbeid fra 2020	
Post.doc. Levi Kvitland	Drug and alcohol use in early adult ADHD	Under arbeid fra 2020	
Forsker Odd Sverre Westby	Brukertilfredshet i BUP	Under arbeid fra 2020	Jorun Schei
Stud.med. Baar Cristioffer Sakshaug og Karin T. Berre	Hovedoppgave: ADHD	Hoveoppg 2022	Jorun Schei og Torunn S. Nøvik

Publikasjoner

- Mangerud, WL, Berkeset O, Lydersen S, Indredavik MS. Chronic pain and pain-related disability across psychiatric disorders in a clinical adolescent sample. *BMC Psychiatry* 2013;13:272 doi: 10.1186/1471-244X-13-272. [PMID: 24139217](#)
- Hansen HH, Hasselgård CE, Undheim AM, Indredavik MS. Bullying behavior among Norwegian adolescents: Psychiatric diagnoses and school well-being in a clinical sample. *Nord J Psychiatry* 2014;68(5):355-61. [PMID: 24161252](#)
- Mangerud WL, Bjerkeset O, Lydersen S, Indredavik MS. Physical activity in adolescents with psychiatric disorders and in the general population. *Child Adolesc Psychiatry Ment Health*. 2014 Jan 22;8(1):2. doi:10.1186/1753-2000-8-2. [PMID: 24450542](#)
- Ranøyen I, Jozefiak T, Wallander J, Lydersen S, Indredavik MS. Self-reported social anxiety symptoms and correlates in a clinical (CAP) and a community (Young-HUNT) adolescent sample. *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol*. 2014 Dec;49(12):1937-49. [PMID: 24791658](#)
- Mangerud WL, Bjerkeset O, Holmen TL, Lydersen S, Indredavik MS. Smoking, alcohol and drug use among adolescents with psychiatric disorders compared with a population based sample. *J Adolesc* 2014;37:1189-99. [PMID: 25190498](#)
- Schei J, Nøvik, TS, Thomsen PH, Indredavik MS, Jozefiak T. Improved quality of life among adolescents with attention-deficit/hyperactivity disorder is mediated by protective factors: A cross sectional survey. *BMC Psychiatry* 2015;Volum 15.(108) doi: 10.1186/s12888-015-0491-0. [PMID: 25948117](#)
- Schei J, Nøvik TS, Thomsen PH, Lydersen S, Indredavik MS, Jozefiak T. What Predicts a Good Adolescent to Adult Transition in ADHD? The Role of Self-Reported Resilience. *J Atten Disord* 2015 Sep 23. pii:1087054715604362. [PMID: 26399710](#)
- Schei J, Jozefiak T, Nøvik TS, Lydersen S, Indredavik MS. The Impact of Co-Existing Emotional and Conduct Problems on Family Functioning and Quality of Life Among Adolescents With ADHD. *J Atten Disord* 2016;20(5):424-33. [PMID: 24141100](#)
- Henriksen IO, Ranøyen I, Indredavik MS, Stenseng F. The role of self-esteem in the development of psychiatric problems: a three-year prospective study in a clinical sample of adolescents. *Child Adolesc Psychiatry Ment Health* 2017;11:68 <https://doi.org/10.1186/s13034-017-0207-y>
- Ranøyen I, Lydersen S, Larose TL, Weidle B, Skokauskas N, Thomsen PH, Wallander J, Indredavik MS. Developmental course of anxiety and depressive disorders from adolescence to young adulthood in a prospective Norwegian clinical cohort. [Submitted 2017. Publisert 2018](#): *Eur Child Adolesc Psychiatry*. 2018 Mar 3. doi: 10.1007/s00787-018-1139-7
- Aanondsen CM, Heiling K, Nøvik T, Jozefiak T. Quality of Life, family function and mental health of deaf and hard-of-hearing adolescents in mental health services in Norway – a pilot study. *International Journal on Mental Health and Deafness*. 2018 Volume 4 Issue 1. ISSN: 2226-3462

12. Ranøyen I, Gulliksrud E, Indredavik MS, Stenseng F. Psychiatric problems and quality of life in a clinical sample of adolescents: the role of peer relations. Publisert 2018: Scandinavian Journal of Child and Adolescent Psychiatry and Psychology. DOI: 10.21307/sjcap-2018-019.
13. Jozefiak T, Greger HK, Koot HM, Klockner CA, Wallander JL. Three year change of quality of life in adolescents referred for psychiatric services: The role of family functioning and self-esteem. Qual Life Res. 2019 Sep;28(9):2443-2452. doi: 10.1007/s11136-019-02197-7
14. Gårdvik KS, Rygg M, Torgersen T, Lydersen S, Indredavik MS. Psychiatric morbidity, somatic comorbidity and substance use in an adolescent population at 3-year follow-up. Eur Child Adolesc Psychiatry 2021 doi: 10.1007/s00787-020-01602-8.
15. Gårdvik KS, Torgersen T, Rygg M, Lydersen S, Indredavik MS. Suicidality, function and associated negative life events in an adolescent psychiatric population at 3-year follow-up. BMC Psychiatry. 2021 Feb 18;21(1):109. doi: 10.1186/s12888-021-03100-w.
16. Gårdvik KS, Rygg M, Torgersen T, Wallander JL, Lydersen S, Indredavik MS. Association of treatment procedures and resilience to symptom load three-years later in a clinical sample of adolescent psychiatric patients. BMC Psychiatry. 2021 Aug 19;21(1):411. doi: 10.1186/s12888-021-03417-6.

Nettside: <https://stolav.no/avdelinger/barne-og-ungdomspsykiatrisk-klinikk-bup-klinikk-/hel-bup>.

Videre planer. Det er søkt om midler til PhD (aktivitetsmålinger ift søvn HUNT og Hel-BUP) i samarbeid med HUNT v/ Eivind S. Skarpsno

Økonomi

Hel-BUP er et prosjekt ved Avdeling for Barne- og ungdomspsykiatri, St. Olavs Hospital, i samarbeid med RKBU Midt-Norge, Institutt for psykisk helse, NTNU. T1 ble hovedsakelig finansiert av Avdeling for Barne- og ungdomspsykiatri, St. Olavs Hospital og RKBU, med noe mindre bevilgninger fra Unimed Innovation forskningsfond og Kontaktutvalget St. Olavs Hospital/DMF, NTNU. T2 ble hovedsakelig finansiert ved tildeling fra Kontaktutvalget St. Olavs Hospital/DMF, NTNU, med tilskudd fra Avdeling for Barne- og ungdomspsykiatri, St. Olavs Hospital og RKBU, NTNU.

I perioden mellom T2 og T3 har løpende utgifter til Hel-BUP i hovedsak bestått lagringskostnader ved HUNT databank. En har også kjøpt noen tjenester til skriving av søknader for finansiering av T3. Det gamle prosjektnummeret for Hel-BUP ble avsluttet i 2017 med et merforbruk på kr. 251.559 kroner, dette ble gjort opp ved en overføring fra RKBU Midt-Norge sin avregningskonto. Av faste inntekter mellom T2 og T3 har Hel-BUP mottatt et årlig bidrag fra Avdeling for Barne- og ungdomspsykiatri på kr. 100.000.

T3 ble gjennomført ved bevilgningen fra Regionalt samarbeidsorgan for utdanning, forskning og innovasjon, i tillegg til egeninnsats fra Avdeling for barne- og ungdomspsykiatri og RKBU Midt-Norge. Prosjektet var treårig med en total inntekt på 3.000.000 kroner. Utgifter for 2020 var godt innenfor budsjett, sluttmelding til SO er sent sommer -21, og restbeløp er tilbakeført til SO.

Det er etablert kontakt med BUP-klinikk vedrørende bidrag til Hel-BUP f.o.m. 2021.